

Dit factsheet is een uitgave van het NIVEL.
De gegevens mogen met bronvermelding (Marjan van der Maat, Margreet Reitsma, Liset van Dijk, Judith de Jong. *Consumenten over medicijnen en gezondheidsproducten via internet*, NIVEL, 2010) worden gebruikt. U vindt deze factsheet en alle andere NIVEL-publicaties in PDF-format op www.nivel.nl

Consumenten over medicijnen en gezondheidsproducten via internet

Samenvatting

Het aantal medicijnen dat via internet verkocht wordt neemt toe. Het gebruiken van medicijnen die via internet zijn gekocht, is echter niet zonder risico. Het NIVEL onderzocht met behulp van het Consumentenpanel Gezondheidszorg hoe vaak mensen via internet medische en/of gezondheidsproducten bestellen en vroeg naar hun ervaringen. Uit het onderzoek blijkt dat 17% in het half jaar voorafgaand aan de vragenlijst via internet medische en/of gezondheidsproducten heeft besteld. Vitaminen, mineralen en kruiden zijn het meest gekocht, gevolgd door afslankmiddelen en pijnstillers. De belangrijkste reden om via internet te bestellen is het gemak. De belangrijkste redenen om geen medische en/of gezondheidsproducten via internet te bestellen zijn dat mensen geen producten nodig hebben of het riskant vinden voor de gezondheid. Deze laatste reden wordt vaker door ouderen dan door jongeren genoemd.

Bestellen van gezondheidsproducten via internet niet zonder risico's

Tegenwoordig kan men bijna alles op internet bestellen, ook medicijnen en gezondheidsproducten. De verkoop van medicijnen en gezondheidsproducten via internet groeit. De afgelopen jaren is er sprake van een explosieve toename van de handel hierin op internet. Jaarlijks groeit de omzet met honderden procenten. Geschat wordt dat het wereldwijd gaat om een omzet van 40 miljard dollar per jaar. Met de groeiende verkoop nemen ook de risico's voor consumenten toe die op deze manier producten kopen (Consumentenbond, 2009).

Het NIVEL onderzocht met behulp van het Consumentenpanel Gezondheidszorg het bestellen van medisch en/of gezondheidsproducten via internet. Daarbij stonden de volgende vragen centraal:

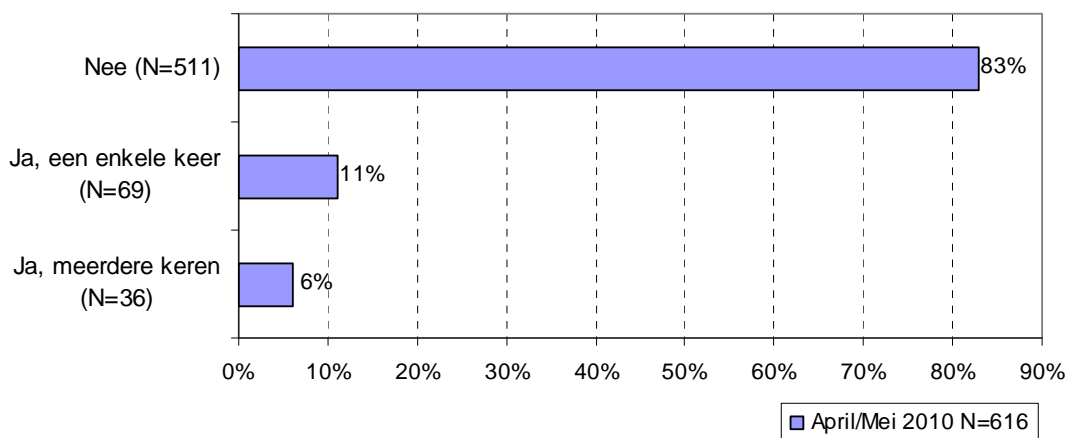
- Hoe vaak bestellen mensen medische en/of gezondheidsproducten via internet?
- Welke medische en/of gezondheidsproducten bestellen mensen via internet?
- Overleggen mensen bij het bestellen van medische en/of gezondheidsproducten via internet met hun arts?
- Waarom bestelt men wel medische en/of gezondheidsproducten via internet en waarom doet men dit niet?

17% van de ondervraagden bestelde het afgelopen half jaar via het internet medische en/of gezondheidsproducten

Een ruime meerderheid (83%) van de ondervraagden bestelde in het half jaar voorafgaand aan de vragenlijst geen medische en/of gezondheidsproducten via het internet. 11% van de ondervraagden bestelden deze producten in het afgelopen half jaar een enkele keer via het internet, 6% bestelde deze producten meerdere keren. In totaal zegt dus 17% van de mensen in het afgelopen half jaar via internet medische en/of gezondheidsproducten te hebben gekocht. Dit percentage is gestegen. Uit onderzoek dat in 2003 binnen het Consumentenpanel Gezondheidszorg is uitgevoerd, bleek dat toen 5% van de ondervraagden in het afgelopen half jaar medische en/of gezondheidsproducten via internet had besteld.

Leeftijd en gezondheidstoestand zijn niet van invloed op de vraag of en de mate waarin men medische en/of gezondheidsproducten via het internet bestelt.

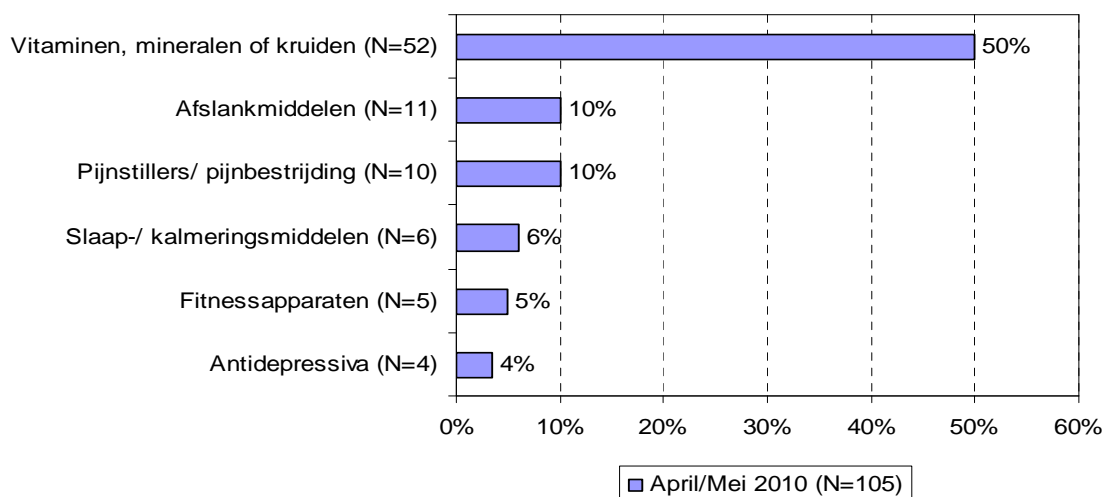
Heeft u het afgelopen half jaar via internet medische en/of gezondheidsproducten gekocht?

Vitaminen, mineralen en kruiden meest gekochte medische en/of gezondheidsproducten

In de top 3 van de door onze respondenten gekochte producten op internet staat op nummer 1 vitamines, mineralen of kruiden. Op de gedeelde tweede plaats staan de pijnstillers en de afslankmiddelen. Ook slaap- en kalmeringsmiddelen en antidepressiva worden door de respondenten via internet gekocht.

Top 6 van de meeste gekochte medische en/of gezondheidsproducten

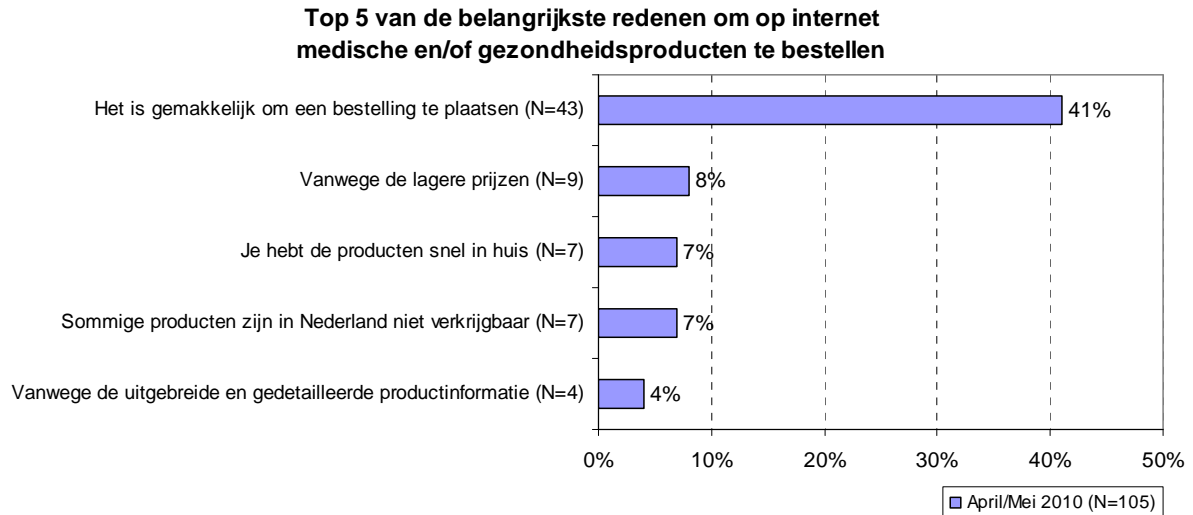

Meerderheid van kopers overlegt niet met arts over aankoop

Bijna driekwart (74%) van alle producten is zonder overleg met een arts via internet besteld. Hierbij moet opgemerkt worden dat in alle gevallen van antidepressiva en slaap/kalmeringsmiddelen mensen aangeven het bestellen wel in overleg te hebben gedaan met een arts. Deze middelen vallen onder de noemer receptgeneesmiddelen. Bij het gebruik van deze middelen is het belangrijk dat de arts op de hoogte is van het gebruik in verband met mogelijke risico's en neveneffecten bij het gelijktijdig slikken van andere receptgeneesmiddelen.

Gemak belangrijkste reden om via internet te kopen

Als belangrijkste reden voor het bestellen van medische en/of gezondheidsproducten via internet wordt door vier op de tien mensen (43%) het gemak aangegeven. Daarna volgen redenen zoals lagere prijzen (8%), snelle levering aan huis (7%) en dat sommige producten niet in Nederland verkrijgbaar zijn (7%).

Mensen bestellen geen producten omdat men deze niet nodig heeft, of dit riskant vindt

Aan alle mensen die geen medische en/of gezondheidsproducten hebben besteld (N=506) is gevraagd om aan te geven wat de belangrijkste reden was om deze producten niet via internet te bestellen. Twee van de negen voorgelegde redenen komen als belangrijkste redenen naar voren, namelijk dat mensen de producten niet nodig hebben (44%) en dat mensen het riskant vinden voor de gezondheid om via internet medische en/of gezondheidsproducten te bestellen (31%). Met dat laatste geven mensen aan dat ze het onverstandig vinden om op eigen houtje producten te bestellen. Van de mensen van 65 jaar en ouder zegt bijna de helft (47%) dat ze het bestellen riskant vinden voor de gezondheid. Dat is vaker dan bij de groep mensen van 18 tot en met 64 jaar. Van deze laatste groep zegt namelijk drie tiende (30%) om deze reden niet via internet te bestellen.

Beschouwing

Bijna een vijfde van de ondervraagden heeft weleens medische en/of gezondheidsproducten via internet besteld. Vitaminen, mineralen en kruiden zijn de meest gekochte producten, gevolgd door afslankmiddelen en pijnstillers. Als mensen medicijnen via internet bestellen doen zij dit veelal niet in overleg met een arts. Dat veel mensen niet overleggen met een arts kan risico's met zich meebrengen, omdat gecombineerd gebruik van geneesmiddelen voor problemen kan zorgen. Wanneer receptgeneesmiddelen via internet worden gekocht, lijken mensen dit wel te overleggen met hun arts. Dit is een goed teken.

Uit ons onderzoek blijkt dat voor veel mensen gemak de belangrijkste reden is om via het internet medische en/of gezondheidsproducten te bestellen. Dit is in lijn met het rapport van Nyfer uit 2006. Een kleiner deel van de mensen geeft als reden producten via internet te bestellen omdat de betreffende producten niet in Nederland verkrijgbaar zijn.

Een belangrijke reden om niet via internet te bestellen is dat mensen het te riskant vinden voor de gezondheid. Mensen geven daarmee aan dat ze het onverstandig vinden om op eigen houtje medicijnen te bestellen. Dat de groep mensen vanaf 65 jaar vaker aangeeft het riskant te vinden dan de groep jongere mensen is een positief gegeven omdat bij ouderen de gezondheidsrisico's groter zijn. Zij zijn de belangrijkste groep medicijngebruikers (Van der Geest, 2006) en zullen vaker meerdere medicijnen gecombineerd gebruiken. Interessant voor vervolgonderzoek is om te onderzoeken hoe mensen die wel medische en/of gezondheidsproducten via internet bestellen denken over de risico's.

Het bestellen van medicijnen via internetapotheken zou in de toekomst voor consumenten verschillende voordelen kunnen hebben. Zo kan het consumenten tijd, moeite en reiskosten besparen en kunnen consumenten toegang hebben tot extra informatie over de medicijnen (Nyfer, 2006). Op dit moment is het echter voor consumenten moeilijk om websites van malafide aanbieders te onderscheiden van websites van echte apothekers, laat staan om te beoordelen of de bestelde medicijnen echt of vervalst zijn. Uit onderzoek van de WHO blijkt dat maar liefst 62% van de via internet verkochte medicijnen vervalst zou zijn¹. Een ander risico zit hem in het bestellen via internet zonder daarbij de arts in te lichten. Wanneer mensen zonder overleg met hun arts medicijnen gebruiken, kunnen zij deze medicijnen, eventueel in combinatie met andere medicijnen, mogelijk verkeerd gebruiken. Daarom is het van groot belang dat consumenten geïnformeerd worden over de gevaren die het kopen van medische en/of gezondheidsproducten via internet met zich meebrengen, zodat zij de risico's beter kunnen inschatten.

Onderzoeksmethode

Het Consumentenpanel Gezondheidszorg bestaat uit ruim 2.800 mensen. In april/mei 2010 hebben 1.398 panelleden een vragenlijst ontvangen met onder andere vragen over ervaringen met gebruik van internet. In totaal retourneerden 808 mensen de vragenlijst (respons 57,8%). De respondenten vormen door over- en ondervertegenwoordiging van sommige leeftijdsgroepen een minder representatieve afspiegeling van de algemene bevolking in Nederland. Om tot een representatief beeld te komen is een weging toegepast op leeftijd en geslacht. Hierbij is gebruik gemaakt van gegevens over de verdeling van de bevolking van het CBS.

Voor meer informatie

Consumentenpanel: consumentenpanel@nivel.nl

Literatuur

Consumentenbond 2009. Test medicijnen via internet: Kwakzalverij via internet.

Dijk L. van, Vervloet M.; Plas M.; Breuning E.; Ende E van de. Negatieve effecten van normaal en verkeerd gebruik van zelfzorggeneesmiddelen: een literatuurstudie. Utrecht: NIVEL, 2005.

Dijk, L. van; Maat M. van der; Salimans, R.; Bouvy, M. De balans tussen verkrijgbaarheid en veiligheid. Evaluatie van de indeling van zelfzorggeneesmiddelen en de rol van drogist en apotheek bij de verstrekking. Utrecht: NIVEL, 2010.

Van der Geest, L; Heuts L. Maatschappelijke effecten van internetfarmacie. Nyfer, Breukelen, november 2006

Verheij R.A.; Dijk C.E. van; Abrahamse H.; Davids R.; Hoogen H. van den, Braspenning J, Althuis T van. Landelijk Informatienetwerk Huisartsenzorg. Feiten en cijfers over huisartsenzorg in Nederland. Utrecht/Nijmegen: NIVEL/IQ, 2009.

¹ www.internetpillen.nl